

BOJOVÁ ČINNOST

OPERAČNÍ POHYBLIVÉ SKUPINY

V ÚTOČNÉ OPERACI

Základním předpokladem dosažení cíle frontové útočné operace je narušení operační celistvosti nepřátelského uskupení na daném operačním směru. Toho můžeme dosáhnout vyřazením z boje hlavních prvků sestavy a zbavením tohoto uskupení volnosti operačního manévru.

Nejdůležitější podmínkou pro takový způsob vedení operace a ničení nepřítele je schopnost působit ničivými palebnými úderů do celé hloubky sestavy operačního uskupení nepřítele nebo alespoň do hloubky rozmístění jeho hlavních prvků a využít účinků těchto úderů k rozvinutí útoku do hloubky nepřátelské sestavy ve vysokém tempu.

Z těchto důvodů má pro průběh a výsledek operace kromě ničivých palebných úderů určující význam i včasné vytvoření úderného uskupení k dosažení rozhodující převahy nad nepřítelem na směrech útoku. V útočné operaci může být výhodné na směru útoku úderného uskupení použít i operační pohyblivou skupinu. Vytvořit tak podmínky k rychlému využití ničivých účinků palebných úderů na rozhodujícím směru a pro rychlé rozvinutí úspěchu do hloubky sestavy nepřítele.

Cílem článku je naznačit některé hlavní zásady a možné způsoby vedení bojové činnosti operační pohyblivé skupiny v útočné operaci armády a frontu. Dát tak i některé podněty pro diskusi k obohacení soudobé teorie vedení útočných operací.

Bojová činnost operační pohyblivé skupiny bude záviset především na cíli a zámyslu vedení operace frontu, způsobu zasazení, síle, složení, stavu bojové schopnosti, konkrétní situaci sil a prostředků a úkolech operační pohyblivé skupiny i na uskupení, síle, bojových možnostech a způsobu vedení bojové činnosti nepřítele a na podmínkách terénu. V závislosti na způsobu zahájení a vedení operace mohou vzniknout různé podmínky, za nichž budou vojska operační pohyblivé skupiny zahajovat a vést bojovou činnost.

Po proniknutí do operační hloubky sestavy nepřítele bude bojová činnost operační pohyblivé skupiny určována požadavky vyplývajícími z její úlohy a

konkrétních úkolů v operaci frontu nebo armády. Při tom můžeme stanovit obecné **základní principy, kterým musí odpovídat ráz i způsob bojové činnosti**. Mezi ně patří:

1. Smělé pronikání do operační hloubky sestavy nepřítele

Bojovou činnost operační pohyblivé skupiny musíme ihned po zasazení usměrnit k rozvinutí útoku ve vysokém tempu. K tomu je třeba soustředit úsilí svazků operační pohyblivé skupiny k postupu na výhodných směrech, vedoucích k rychlému ovládnutí důležitých objektů a prostorů v hloubce sestavy nepřítele. Rychlé proniknutí do hloubky nepřátelské sestavy umožní ničit základny raketových jaderných prostředků, ovládnout letištní uzly nepřítele a přinutit tak prostředky jaderného napadení i letectvo nepřítele uskutečnit manévry za nevýhodných podmínek, narušit systém PVO, dezorganizovat velení vojskům nepřítele, jeho týly a systém zásobování i odsunu.

K rychlému pronikání do operační hloubky musí být operační pohyblivá skupina schopna soustředit síly na rozhodující směry. Proto nemůže se vázat plněním úkolů, které by vedly k rozdělení sil na části a jejich tříštění. Z tohoto hlediska velitel armády a frontu usměrňuje vedení jaderných úderů i úderů letectva k ničení důležitých objektů a vytváří podmínky pro rozvíjení úspěchu operační pohyblivé skupiny. Na směru jejího postupu je z toho důvodu účelné **použít taktické i operační taktické vzdušné výsadky.**

Vojska operační pohyblivé skupiny musí vést **nepřetržitou aktivní bojovou činnost** ve dne i v noci. Využitím jaderných úderů, úderů letectva a vzdušných výsadků, proniknutím do hloubky nepřátelské sestavy a předstížením nepřítele v ovládnutí důležitých prostorů a výhodných čar terénu, musí operační pohyblivá skupina zabránit nepříteli připravit a na výhodné čáře většími silami zaujmout obranu.

Operační pohyblivá skupina musí vést rozhodnou bojovou činnost do hloubky sestavy nepřítele i v podmínkách **odtržení od hlavních sil** armád prvního sledu na velkou vzdálenost nebo i v podmínkách, kdy se nepříteli podaří proniknout do jejího týlu. Proto je prvořadou **povinností velitele armády a frontu zabezpečit boky a tyl operační pohyblivé skupiny**, usměrnit bojovou činnost hlavních sil k využití jejího úspěchu a rychlému rozvinutí útoku, ničení nepřátelských odporů na jejích bocích a bojeschopných uskupení nepřítele, která zůstala v jejím týlu. Jen tak bude možné soustředit úsilí operační pohyblivé skupiny k rozvinutí úspěchu do velké hloubky.

2. Uchování operační volnosti manévru a vedení překvapivé bojové činnosti

Při proniknutí do operační hloubky sestavy nepřítele musí být operační pohyblivá skupina schopna vést vysoce **manévrovou bojovou činnost v širokém pásmu a do značné hloubky**. Při vedení bojové činnosti v hloubce musí hlavními silami především **obcházet** silné odpory a velká bojeschopná uskupení nepřítele. Ničit je jadernými údery a vytvářet podmínky pro jejich ničení jadernými údery prostředky frontu i armád prvního sledu a letectvem. Hlavními silami pronikat do jejich týlu a **vytvářet podmínky pro obklíčení a zničení** velkých bojeschopných uskupení nepřítele. K uvolnění důležitých směrů postupu v případě nutnosti po jaderných a leteckých úderech dokončit ničení důležitých nepřátelských odporů prudkými údery částí sil do jejich boků a týlu. K ničení důležitých objektů, vzdálených od směru postupu, je účelné vyčlenit z vojsk operační pohyblivé skupiny **speciální odřady**. To umožní vést aktivní

bojovou činnost v širokém pásmu, narušit systém velení vojskům nepřítele, jeho komunikační systém, manévr silami a prostředky i činnost týlu. Hlavní síly operační pohyblivé skupiny si při tom uchovávají volnost manévru i možnost soustředit úsilí na rozhodujícím směru, v rozhodujícím prostoru i čase.

Jestliže se nepříteli podaří jadernými údery, údery letectva, zatarasy a úpornou obranou důležitých prostorů zavázat vojska operační pohyblivé skupiny do boje, zdržet jejich postup nebo narušit jejich bojeschopnost, je nutné ihned **organizovat obnovení bojeschopnosti vojsk, zasadit druhé sledy divízi, divize druhého sledu a volné bojeschopné síly** operační pohyblivé skupiny. Údery do boků zničit důležité uzly odporu nepřítele, obejít nebo překonat zatarasené prostory a znovu **obnovit útok** do hloubky nepřátelské sestavy. V takových případech bude významná úloha spočívat i v aktivním využití speciálních odřadů ve prospěch hlavních sil operační pohyblivé skupiny po splnění jejich úkolů v prostorech mimo směr jejího postupu.

K vytvoření podmínek pro manévrovou bojovou činnost je nutné, aby velitel frontu a armády soustředil úsilí průzkumu ve prospěch operační pohyblivé skupiny a aby skupina vlastními prostředky vedla průzkum v širokém pásmu. Je výhodné, aby **bojová sestava** svazků operační pohyblivé skupiny a v závislosti na jejím složení i sestava celé operační skupiny byla **členěna do dvou sledů** i při vyčlenění předsunutých odřadů a silného čelního, bočního a zadního zajištění.

3. Ničení nepřítele po částech

Nemůžeme předpokládat, že operační pohyblivá skupina bude neustále rozvíjet úspěch ve volném, nepřitelem neobsazeném prostoru. Operační pohyblivou skupinu použijeme k rozvíjení úspěchu na směru, který bude mít rozhodující význam pro průběh a výsledek operace. Na takovém směru bude i nepřítel vytvářet silná uskupení vojsk, rozmísťovat na něm zálohy a připravovat na něj ničivé palebné údery i zásah záloh. **Zámysl bojové činnosti** operační pohyblivé skupiny musíme proto založit na **ničení nejdůležitějších prvků** sestavy nepřítele a na jeho **ničení po částech**. Jen tak můžeme vytvořit podmínky pro postup operační pohyblivé skupiny ve vysokém tempu.

K vytvoření podmínek pro ničení nepřítele po částech je nutné rozdělit jeho uskupení na části podél fronty, využít mezer v jeho sestavě k proniknutí do prostorů rozmístění důležitých prvků jeho sestavy a jejich zničení, oddělit od sebe jednotlivé sledy jeho sestavy a izolovat zálohy.

Způsob ničení nepřítele operační pohyblivou skupinou záleží proto především ve využití účinků jaderných úderů, úderů letectva, mezer v sestavě nepřítele a zavázání jeho prvního sledu do boje s hlavními silami úderného uskupení armády a frontu, proniknutí do hloubky sestavy nepřítele, do boku a týlu hlavních sil nepřátelského uskupení, vytváření podmínek pro jejich obklíčení a zničení. Dále záleží v ničení důležitých objektů v sestavě nepřítele, zejména jeho prostředků jaderného napadení, míst velení, letištních uzlů a prostředků PVO jadernými údery, údery vyčleněného letectva a speciálními odřady. Zbavení nepřítele volnosti manévru a izolace jeho uskupení, jeho předstížením v ovládnutí výhodných terénních čar, důležitých prostorů a komunikačních uzlů, ničení nejdůležitějších odporů, které přehrazují směry postupu a není výhodné je obejít. Narušení přesunu druhých sledů a záloh nepřítele, jejich vyčerpání, vytvoření podmínek pro jejich zničení jadernými údery, údery letectva a útokem hlavních sil úderného uskupení armády

a frontu. V krajním případě i v předčasném zavázání nepřátelských operačních záloh do boje.

Ničením nepřítele po částech, **po prvcích sestavy i po sledech** do hloubky si vojska operační pohyblivé skupiny nevýhodněji uchovávají možnost vytvářet uskupení s dostatečnou převahou sil a prostředků pro zničení nejdůležitějších objektů nepřátelských uskupení k narušení jejich operační odolnosti.

4. Soustředění úsilí ke splnění rozhodujících úkolů

Způsob vedení bojové činnosti a použití sil a prostředků operační pohyblivé skupiny musí důsledně vycházet ze zámyslu vedení operace frontu nebo armády a být podřízen dosažení jejího cíle. To vyžaduje hluboké ujasnění úlohy a úkolů skupiny v rámci operace a nešablonovité, mnohotvárné vedení bojové činnosti.

Základní úloha operační pohyblivé skupiny v operaci frontu spočívá v **narušení operační odolnosti, vytvoření podmínek pro zničení operačního uskupení nepřítele** na daném směru a **ovládnutí důležitých prostorů** v hloubce sestavy nepřítele. Toho můžeme dosáhnout především rychlým proniknutím vojsk do velké hloubky s cílem rozdělit uskupení nepřítele na části, zbavit je iniciativy a volnosti manévru, obklíčit je a zničit.

Vedoucí zásadou operační pohyblivé skupiny bude proto především vedení vysoce manévrové činnosti ve vysokém tempu, obcházení bojeschopných uskupení nepřítele a proniknutí do jejich týlu, ničení základen raketových jaderných prostředků, letištních uzlů, míst velení, zásobovacích základen a narušení nepřátelských komunikací v hloubce.

V některých případech však nemůžeme vyloučit ani to, že bude nutné zavázat do boje i hlavní síly operační pohyblivé skupiny a dokonce i za určitých podmínek přejít k vedení obranné bojové činnosti.

K vytvoření podmínek pro dosažení cíle operace musí být úsilí operační pohyblivé skupiny soustředěno na boj s operačními prostředky nepřátelské skupiny armád, jejichž použití může ovlivnit průběh operace. Nemůžeme proto ztrácet čas nebo se dokonce vyhnout zasazení i hlavních sil operační pohyblivé skupiny pro plnění některého z těchto úkolů, který v daných podmínkách má rozhodující význam pro průběh a výsledek operace. Jedním z nejdůležitějších úkolů, jehož úspěšné splnění rozhoduje o výsledku činnosti operační pohyblivé skupiny a průběhu i výsledku operace armády i frontu je **boj s operačními zálohami** nepřítele. V závislosti na činnosti a možnosti použití nepřátelských operačních záloh může vzniknout situace, kdy nebude možné ničit je po částech, vyhnout se sražení s jejich hlavními silami nebo upustit od jejich ničení silami operační pohyblivé skupiny. K takové situaci může dojít tehdy, jestliže si operační zálohy nepřítele uchovávají bojeschopnost a mají možnost organizovaně připravit a z výhodné čáry, na výhodném směru vést silný protiúder proti hlavnímu uskupení armády nebo frontu. Taková situace může vzniknout také tehdy, jestliže se nepříteli podaří zorganizovat silnou obranu na výhodné čáře v hloubce, kterou za daných podmínek nemůžeme obejít.

Jestliže se nepříteli podaří organizovaně přisunout a připravit k protiúderu silné uskupení, potom hlavní úsilí operační pohyblivé skupiny musíme zaměřit proti němu. Hlavním úkolem musí být **předejít nepřítele v ovládnutí výhodné terénní čáry, dezorganizovat jeho přesun, způsobit mu ztráty** a vytvořit podmínky pro jeho zničení hlavními silami armády nebo frontu. V zá-

vislosti na podmínkách mohou tento úkol plnit vojska operační pohyblivé skupiny **střetným sražením**, v krajním případě i **přechodem hlavních sil do obrany**. Je to proto, že v takovém případě budou podmínky pro rozvíjení operace ve vysokém tempu vytvořeny především tím, že hlavní síly operačních záloh nepřítele budou předčasně zavázány do boje a zbaveny volnosti manévru i iniciativy ještě před tím, než budou moci zasáhnout proti hlavním silám armády nebo frontu. Ty budou moci rozvíjet útok proti slabšímu nepříteli, dosáhnout vysokého tempa postupu, proniknout do hloubky a dokončit zničení nepřátelských záloh.

V případě, že se nepříteli podaří vytvořit silnou obranu v hloubce za podmínek, kdy tuto obranu nemůžeme obejít, bude hlavním úkolem operační pohyblivé skupiny **ovládnout tuto obranu na výhodném směru**. Nedovolit tak nepříteli přinutit hlavní síly armády nebo frontu organizovat útok na tuto obranu a získat čas pro obnovení operační odolnosti svého uskupení na daném směru. V krajním případě bude za takových podmínek úkolem operační pohyblivé skupiny **vložit se do nepřátelské obrany**, narušit její celistvost, zjistit složení, uskupení a charakter obrany nepřítele a vytvořit podmínky pro její ovládnutí hlavními silami armády nebo frontu z chodu.

Při plnění úkolu operační pohyblivé skupiny v průběhu útočné operace armády a frontu může dojít k situaci, za níž bude účelné, aby pohyblivá operační skupina do příchodu hlavních sil armády upustila od dalšího rozvíjení úspěchu a **přešla k dočasné obraně** ovládnutého prostoru. Takové podmínky mohou nastat tehdy, jestliže pohyblivá operační skupina ovládne důležité objekty, horské přechody nebo přechody přes vodní tok a při dalším rozvíjení útoku hrozí nebezpečí, že by do těchto prostorů mohl proniknout nepřítel a organizovat v nich obranu. Hlavní síly armády by v takovém případě byly přinuceny znovu organizovat boj za ovládnutí těchto prostorů a mohly by být tímto bojem zavázány na dlouhou dobu. Tím by mohlo dojít k výraznému zpomalení tempa operace a hluboké proniknutí operační pohyblivé skupiny by nevedlo k rozvinutí operace ve vysokém tempu.

Z tohoto hlediska **princip soustředění úsilí k plnění rozhodujících úkolů** operace v činnosti operační pohyblivé skupiny je jako **nejdůležitější a určující** pro volbu nejvýhodnějšího způsobu vedení bojové činnosti. Jeho uplatnění předpokládá iniciativní plnění úkolů veliteli svazků operační pohyblivé skupiny i včasné usměrnění jejich činnosti velitelem armády a frontu.

Operační pohyblivá skupina frontu a armády může být vytvořena a **zasazena k rozvinutí úspěchu** v době, kdy úderné uskupení na směru hlavního úderu zničilo hlavní síly armádních sborů prvního sledu nepřítele. V některých případech se mohou vojska operační pohyblivé skupiny, zejména předpusnuté oddáky divizí zasazovaných v její sestavě po přesunu z hloubky, spolu s divizemi úderného uskupení **zúčastňovat ničení hlavních sil** armádních sborů prvního sledu nepřítele, **zesilovat úder divizí prvního sledu** úderného uskupení a spolu s nimi vytvořit podmínky pro rozvinutí úspěchu do operační hloubky.

Přes různorodost podmínek vytvoření a zasazení operační pohyblivé skupiny bude mít zahájení její bojové činnosti ve většině případů charakter **útoku z chodu** nebo **rozvíjení útoku z přímého dotyku** k dokončení zničení hlavních sil nepřítele v součinnosti s divizemi úderného uskupení armády a frontu na směru zasazení operační pohyblivé skupiny. V takových případech budou útvary prvního sledu divizí operační pohyblivé skupiny, podle situace i před-

sunuté odřady jejích divizí zasazovaných po přesunu z hloubky, využívat jaderných úderů, úderů letectva a mezer v sestavě nepřítele k rychlému rozvinutí úspěchu a proniknutí do hloubky nepřátelské sestavy. Ve většině případů se bude část sil útvarů prvního sledu nebo předsunutých odřadů divizí a pluků zasazovaných po přesunu z hloubky zúčastňovat v součinnosti s divizemi prvního sledu ničení nepřátelských odporů, které přehrazují směry výhodné pro rozvinutí úspěchu do hloubky. Ihned po proniknutí sestavou hlavních sil prvního sledu nepřítele musí vojska operační pohyblivé skupiny zpravidla za silnými předsunutými odřady divizí nebo i pluků přecházet do pronásledování v předbojových a pochodových sestavách. Operační pohyblivá skupina musí usilovat především o vedení souběžného pronásledování nepřítele. Při zasazení k rozvinutí úspěchu nemůžeme dopustit, aby se síly operační pohyblivé skupiny zavazovaly do boje k ničení krycích sil odcházejícího nepřítele nebo odporů na bocích své sestavy. Ničení těchto nepřátelských sil musí přenechat divizím úderného uskupení a soustředit své úsilí k rychlému rozvinutí úspěchu do hloubky nepřátelské sestavy.

Závěrem chci zdůraznit, že neustálý rozvoj bojové techniky a bojových možností vojsk nutně vyžaduje hledat **nové, nejúčinnější způsoby vedení operací** k odražení a zničení agresora. Použití operační pohyblivé skupiny v útočné operaci je jedním, ne však jediným možným způsobem efektivního použití vojsk v soudobé útočné operaci.